

## บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของลูกจ้าง ในสถานประกอบการ คือ ศึกษาถึงโอกาสที่ลูกจ้างจะได้เข้าไปมีส่วนร่วม ในการมีส่วนร่วมนั้นมีปริมาณมากน้อยเพียงใด และปัจจัยอะไรที่เป็นเงื่อนไขส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรคต่อการเข้ามีส่วนร่วมของลูกจ้างในสถานประกอบการ

การศึกษาค้นคว้าได้ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างในอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปจำนวน 2 โรงงานคือจากบริษัท ไทยเอเอร์ จำกัด และบริษัท ไทรอัมพ์ ดินเตอร์เนชั่นแนล (ประเทศไทย) จำกัด รวมจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 136 ตัวอย่าง นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์ผู้นำสหภาพแรงงาน และฝ่ายบุคคลมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลอีกด้วย สำหรับสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล เป็นสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยตารางแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

การวัดปริมาณความมากน้อยของการมีส่วนร่วมได้แบ่งพิจารณาลักษณะการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับคือ การมีส่วนร่วมในการรับข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหารือ และคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการร่วมตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการทำการตัดสินใจโดยฝ่ายลูกจ้าง ซึ่งพบว่าลูกจ้างในสองสถานประกอบการมีส่วนร่วมในทั้ง 4 ระดับ อยู่ในปริมาณที่ค่อนข้างน้อย โดยเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมใน 4 ระดับ ลูกจ้างจะมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการรับข้อมูลข่าวสารมากที่สุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหารือ และคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจรวม ลดหลั่นลงตามลำดับ ในส่วนของการมีส่วนร่วมที่จะได้มีโอกาสทำการตัดสินใจเองโดยฝ่ายนายจ้างอยู่ในระดับต่ำสุด

วิธีการหรือกลไกที่ลูกจ้างใช้สำหรับเข้ามีส่วนร่วม คือ มีคณะกรรมการลูกจ้าง สำหรับเป็นตัวแทน ในการให้คำปรึกษาหารือ กับฝ่ายนายจ้าง มีสหภาพแรงงานเป็นตัวแทนในการร่วมตัดสินใจกับฝ่ายนายจ้าง

ปัจจัยที่พบว่าเป็นอุปสรรคต่อการเข้ามีส่วนร่วมของลูกจ้าง มีดังนี้ ประการที่หนึ่ง ความเป็นเจ้าของของสถานประกอบการที่มีลักษณะ รวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจที่เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการเท่านั้น ประการที่สอง เทคโนโลยีการผลิตที่กระบวนการทำงานถูกแบ่งแยกเป็นส่วน ๆ ลูกจ้างถูกมอบหมายให้ทำงานในส่วนย่อยๆ เท่านั้น ประการที่สาม

ผลิตภัณฑ์ เป็นสินค้าที่ผลิตตามคำสั่งซื้อจากต่างประเทศที่ถูกกำหนดรูปแบบและปริมาณไว้แล้ว  
ประการที่สี่ อุตสาหกรรมมีการแข่งขันสูงทำให้นายจ้างต้องการกำหนดค่าจ้างเองเพื่อให้เป็นต้นทุนการผลิตที่ต่ำที่สุด และประการสุดท้าย ลูกจ้างส่วนใหญ่มีการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการยอมรับให้ลูกจ้างเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับต่างๆ ในสถานประกอบการ

การส่งเสริมให้ลูกจ้างมีโอกาสมีส่วนร่วมในสถานประกอบการมากขึ้น ต้องได้รับความสนับสนุน จากรัฐในแง่การออกกฎหมายรองรับ จากฝ่ายนายจ้างในการยอมรับว่า การมีส่วนร่วมของลูกจ้างจะสร้างประสิทธิภาพการผลิต คุณภาพชีวิตของแรงงาน ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง และฝ่ายลูกจ้างที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพพอเพียงที่จะมีส่วนร่วมในระดับต่างๆ ของสถานประกอบการ